

ROZMOWY O EUROPIE

Cyfryzacja miast i regionów

Jak skorzystają na niej mieszkańcy?

THINKTANK[®]

Publikacja została współfinansowana ze środków Komisji Europejskiej w ramach cyklu

„Rozmowy o Europie” i odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów.

Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną.

Celem programu „Cyfrowa Europa”, przyjętego 16 marca 2021 r. przez Radę UE jest poszerzenie autonomii Europy w kluczowych technologiach oraz wzrost jej konkurencyjności. Przede wszystkim jednak ma on stworzyć wydajne, bezpieczne i nowoczesne usługi cyfrowe. Unia Europejska w latach 2021-27 przeznaczy na ten cel 7,6 mld euro.

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

2

W jaki sposób „Cyfrowa Europa” może poprawić jakość życia Europejczyków w ich miastach i regionach? Temu tematowi była poświęcona debata „Cyfryzacja miast i regionów. Korzyści dla obywateli”, zorganizowana 1 lipca 2021 r. w ramach cyklu „Rozmowy o Europie” prowadzonego przez ośrodek THINKTANK i Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce.

*Wzięli w niej udział: **dr hab. Dominik Batorski** – socjolog i data scientist z Uniwersytetu Warszawskiego i ekspert THINKTANK; **Katarzyna Gruszczyńska-Spychała** – wiceprezydent Gdyni ds. gospodarki, współautorka innowacyjnych projektów miejskich nagrodzonych w międzynarodowym konkursie „Innowacje w Polityce”; **Tomasz Klekowski** – ekspert ds. transformacji cyfrowej, koordynator zespołu przy GovTech w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dyskusję moderowała **dr Małgorzata Bonikowska**, prezes THINKTANK, członek Team Europe.*

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

3

1. NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

Cyfrowa strategia Europy

W tej dekadzie najważniejszymi celami Unii Europejskiej są zielona transformacja oraz przyspieszenie cyfryzacji gospodarki, usług publicznych i życia społecznego. Transformacja cyfrowa UE ma się przyczynić do budowy suwerennej technologicznie Europy, a korzyści z tego procesu powinni odnieść obywatele, biznes i środowisko naturalne. Jednocześnie zmiany mają być wprowadzane z poszanowaniem europejskich wartości.

Program "Cyfrowa Europa" jest częścią rozdziału „[Jednolity rynek, innowacje i agenda cyfrowa](#)” w dopracowywanym właśnie projekcie wieloletnich ram finansowych Unii Europejskiej. Realizuje jeden z 6 priorytetów Komisji Europejskiej: „[Europa na miarę epoki cyfrowej](#)”. Głównym celem programu jest przyspieszenie cyfrowej transformacji w Europie w połączeniu z rozwojem strategicznych umiejętności cyfrowych UE oraz wsparciu rozwoju technologii na potrzeby ludzi i firm.

Program „Cyfrowa Europa”

[Program](#) zapewni finansowanie przedsięwzięć w 5 obszarach priorytetowych:

1. **Obliczenia superkomputerowe** (2,2 mld euro):¹

Środki na projekty, dzięki którym powstaną europejskie superkomputery, zdolne przetwarzać rosnącą lawinę danych. Tym samym UE uzyska własne, niezależne i konkurencyjne zasoby technologii

¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital>

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

4

zdołne sprostać wyzwaniom związanym z rozwojem sztucznej inteligencji i innych nowych technologii.

Ma to kluczowe znaczenie dla rozwoju nowoczesnych usług cyfrowych – od opieki zdrowotnej i energii ze źródeł odnawialnych po bezpieczeństwo pojazdów czy zwalczanie cyberataków w sieci.

2. **Sztuczna inteligencja** (2,1 mld euro)²

Środki na wprowadzanie rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji, które poprawiają funkcjonowanie gospodarki i życia społecznego. Mają umożliwić organom publicznym i przedsiębiorstwom, zwłaszcza tym najmniejszym, lepszy dostęp do obiektów badawczych i do przeprowadzania eksperymentów w dziedzinie sztucznej inteligencji w państwach członkowskich. Komisja Europejska planuje m.in. opracowanie wspólnych „europejskich bibliotek” algorytmów, dostępnych dla sektorów publicznego i prywatnego. Otwarte platformy i dostęp do przestrzeni danych przemysłowych w zakresie sztucznej inteligencji zostaną udostępnione w całej UE za pośrednictwem [ośrodków innowacji cyfrowych](#).

3. **Cyberbezpieczeństwo** (1,6 mld euro)³

W ramach tego priorytetu będzie budowana struktura reagowania na zagrożenia cyfrowe w Europie, zostaną zakupione najnowocześniejsze urządzenia. Będą rozwijane umiejętności zwalczania tych zagrożeń oraz przekazywana najnowsza wiedza w tym zakresie.

² <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital>

³ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital>

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

5

4. **Zaawansowane umiejętności cyfrowe** (580 mln euro):⁴

Dzięki projektom realizowanym w ramach tego priorytetu obecni i przyszli pracownicy w UE będą mogli zdobywać zaawansowane umiejętności cyfrowe na długo- i krótkoterminowych szkoleniach oraz stażach. Pomóc w tym mają [ośrodki innowacji cyfrowych](#). Wspną one małe i średnie przedsiębiorstwa oraz instytucje administracji publicznej w szkoleniach ich pracowników, aby byli w stanie korzystać z nowych możliwości oferowanych przez superkomputery, sztuczną inteligencję i usługi cyberbezpieczeństwa.

5. **Zapewnienie szerokiego wykorzystania technologii cyfrowych w całej gospodarce i w społeczeństwie** (1,1 mld euro):⁵

Wesprze cyfrową transformację administracji publicznej i usług użyteczności publicznej oraz ich interoperacyjność w całej UE. Ma też ułatwić wszystkim przedsiębiorstwom, w szczególności małym i średnim, dostęp do technologii i know-how. Wspomniane [ośrodki innowacji cyfrowych](#) będą punktami kompleksowej obsługi MŚP oraz instytucji publicznych. Udostępnią wiedzę i będą udzielać porad w zakresie wszelkich projektów transformacji cyfrowej. Sieć ośrodków innowacji cyfrowych ma mieć szeroki zasięg geograficzny w całej Europie.

⁴ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital>

⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital>

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

6

Inteligentne miasta i społeczności

Tak rozumiana cyfryzacja zasadniczo zmieni nasze otoczenie. Do roku 2050 około dwóch trzecich ludności świata będzie mieszkać w aglomeracjach miejskich. W najbliższych dekadach wzrośnie więc zapotrzebowanie na sprawniejsze zarządzanie i poprawę jakości życia. A to oznacza, że potrzeba będzie więcej energii, wody, sprawnego transportu i systemu usuwania odpadów. Jednocześnie muszą być spełnione warunki zrównoważonego rozwoju.

Nie da się osiągnąć tego wszystkiego bez innowacyjnych technologii cyfrowych. Powinny być wykorzystane do bardziej efektywnego świadczenia tradycyjnych i przyszłych usług oraz służyć zarówno obywatelom, jak i przedsiębiorstwom. Inteligentne miasta muszą mieć interaktywną i elastyczną administrację miejską, bezpieczniejszą przestrzeń publiczną oraz być gotowe do reagowania na potrzeby starzejącej się populacji.

6. KOMENTARZE UCZESTNIKÓW DEBATY

Karolina Gruszecka-Spychała

- Celem nadrzędnym cyfryzacji powinno być podnoszenie jakości życia obywateli - zarówno poprzez oferowanie im usług, które bezpośrednio ułatwiają załatwianie spraw urzędowych i prywatnych, jak i pośrednio, poprzez bardziej efektywne zarządzanie różnymi sferami życia miejskiego. Zaległości mamy jeszcze wiele, a **podstawą cyfryzacji jest dostęp do szybkiego internetu**. W Gdyni jest z tym już nieźle, choć nadal mamy co robić. Jednak jesteśmy też częścią

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

7

- dużej metropolii, łączącej 59 samorządów. I w tej strukturze to jest duży problem, który utrudnia nam skuteczną współpracę.
- Dla samorządowców niezmiernie istotna jest **budowa i rozwój systemów dziedzinowych, takich jak cyberbezpieczeństwo**. Chociaż samorzady bardzo stanowczo domagają się w Polsce decentralizacji, to w tej dziedzinie z przyjemnością zobaczylibyśmy odrobinę centralizacji, a przynajmniej ujednoczenia rozwiązań i standardów. **Chodzi o to, aby systemy e-administracji ze sobą współpracowały i łatwo wymieniały się danymi.**
- Dzisiaj ludzie się często przenoszą, a pandemia ten trend jeszcze bardziej wzmocniła. Wiedza o nich i ich przywileje nie powinny być zamknięte w szafie lokalnego urzędu. Dlatego chcielibyśmy korzystać z rozwiązań chmurowych. I tutaj widzimy miejsce dla integracyjnej roli administracji rządowej. Bo różne systemy e-administracji powinny być powszechne. W przeciwnym razie będziemy budować silosy, a nam zależy, aby je burzyć.
- Pomorski Park Naukowo-Technologiczny jest największy w Polsce, a jedną z jego specjalizacji jest IT. Ma on wiele osiągnięć, a największym jest *Iwona*, czyli translator mowy, który stał się potem *Alexą* i z którą Amazona podbił rynki światowe.

Dominik Batorski

- Cyfryzacja jest jednym z kluczowych wyzwań naszych czasów i będzie miała bezpośredni wpływ na jakość życia każdego z mieszkańców globu oraz na przyszłość naszych zbiorowości. Było to widać zwłaszcza w okresie pandemii. Technologia i infrastruktura cyfrowa już

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

8

- odgrywają kluczową rolę w codziennej pracy i rozrywce, w ochronie zdrowia, w komunikacji, w rozwoju nauki. A ten wpływ będzie jeszcze znacząco wzrastał.
- Cyfryzacja ma też ogromny wpływ na konkurencyjność gospodarek. Technologie cyfrowe zmieniają całe branże i ten proces będzie również postępował. UE powinna to istotnie wspomagać, by **europejska gospodarka była liderem cyfrowej transformacji**. Jednocześnie trzeba łagodzić negatywne skutki związane z tempem przemian technologicznych, chociażby związane z dostosowaniem kompetencji pracowników na rynku pracy.
- **Europa ma najsilniejsze regulacje w zakresie ochrony danych osobowych, a to utrudnia, choć nie uniemożliwia, tworzenie systemów administracyjnych, które wymieniają dane między sobą**. I choć nacisk na kwestie prywatności i bezpieczeństwa bywa ograniczający, ale finalnie może być przewagą Europy jako istotny element jakości życia i ochrony praw obywatelskich.

Tomasz Klekowski

- Obecnie w świecie liczą się trzy wielkie ekosystemy cyfrowe: amerykański, chiński i europejski, przy czym rynki USA i UE mają ze sobą silne związki. Jednak to firmy amerykańskie odgrywają dużo większą rolę niż firmy z Europy. Obserwujemy teraz bardzo dynamiczny rozwój ekosystemu chińskiego. Ma on już rozmiar i wpływ porównywalny z systemem anglosaskim. To jest wyzwanie dla Europy i słusznie UE próbuje ten układ sił zmienić.

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

9

- W pierwszej dwudziestce największych firm na świecie współtworzących transformację cyfrową pierwsze dziesięć miejsc zajmują firmy amerykańskie, jak Google, Microsoft, Apple, Facebook. Ale w drugiej dziesiątce większość to firmy chińskie. Wszystkie te przedsiębiorstwa bazują na przetwarzaniu danych i usługach chmurowych. To ważna wskazówka dla Europy.
- To nie jest tak, że Europa nie ma swoich obszarów, w których się specjalizuje. Europejskie firmy mają światowy poziom i zasięg na rynku usług telekomunikacyjnych. Trudno też sobie wyobrazić rynek robotyki przemysłowej bez wkładu firm niemieckich. Powszechnie znany Spotify to szwedzki serwis strumieniowy oferujący dostęp do muzyki oraz podcastów. W tych obszarach Europa jest konkurencyjna i ma duże szanse swoją konkurencyjność utrzymać. Ale jeśli chce zwiększyć swoją obecność w innych dziedzinach cyfryzacji, musi sobie **szybko poradzić z osiągnięciem efektu skali dla swoich produktów.**
- **Globalny rynek premiuje ekonomię skali.** W Europie z racji rozproszenia językowego i trochę kulturowego zawsze trzeba więcej czasu, aby europejskie produkty zdobyły silną pozycję rynkową. Amerykańskim i chińskim firmom jest to łatwiej zrobić a wtedy droga do globalnego rynku staje się łatwiejsza.
- Ponad 90 proc. danych, których potrzeba dla rozwoju sztucznej inteligencji czy systemów High Performance Computing, nie podlega reżimowi ochrony danych osobowych. Na przykład w modelu *smart city* jest mnóstwo danych, w oparciu o które wiele firm mogłoby stworzyć interesujące produkty cyfrowe dla miast.

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

10

7. WNIOSKI Z DEBATY

- Pandemia Covid-19 pokazała, jak bardzo ważna jest łatwa dostępność technologii cyfrowych. Teraz widać, że **Europa nie powinna być uzależniona od kluczowych systemów czy rozwiązań pochodzących z innych regionów świata.**
- Należy utrzymać europejskie podejście do ochrony prywatności, bo jest to ważne narzędzie obrony obywateli przed manipulacją polityczną czy dezinformacją. Z tego punktu widzenia **trafny jest także europejski model sztucznej inteligencji, godnej zaufania i bezpiecznej.** Ale dla przyspieszenia transformacji cyfrowej Europy ważne są też dane wytwarzane przez maszyny, systemy komputerowe i internet rzeczy. Dostęp do nich powinien być natychmiast uwolniony.
- **W procesie cyfryzacji Europa musi przede wszystkim stworzyć powszechny dostęp do szybkiego internetu.** Mamy relatywnie dobrą infrastrukturę w dużych miastach i nadal słabą poza nimi. Tam zamiast inwestować w światłowody próbujemy robić protezy, na przykład dostęp bezprzewodowy. Ale to nie daje tej stabilności, która umożliwi korzystanie z zaawansowanych usług cyfrowych.
- Przy poszerzaniu usług e-administracji trzeba przeprojektować wiele procesów obsługi obywatela. Niektóre z nich są tak archaiczne, że cyfryzacja tylko pogłębi ich wady. **Transformacja to okazja, żeby całkiem inaczej spojrzeć na zadania administracji**

CYFRYZACJA MIAST I REGIONÓW

| ROZMOWY O EUROPIE

11

i realnie sprawić, żeby sensem jej istnienia nie były procedury, tylko obywatele. To teraz kluczowe zadanie dla legislatorów.

- **Nie możemy zapomnieć o tych, którzy są cyfrowo wykluczeni i z racji choćby wieku już raczej się nie zmieniają. Nie możemy przeprojektować wszystkich procesów, aby były w pełni cyfrowe. Niektóre usługi musimy dostarczać na dwa, a może trzy różne sposoby, tak aby każdy mógł z nich skorzystać.**
- **Prawo zamówień publicznych i programy operacyjne UE powinny być bardziej elastyczne i umożliwiać samorządom bardziej efektywne wspieranie innowacyjnych inicjatyw lokalnych przedsiębiorstw.**